

1. ΘΕΜΑ

Επιρρηματικές προτάσεις με *να* (τελικές, αποτελεσματικές, υποθετικές, παραχωρητικές)

2. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Έφερα τα παιδιά να τους κόψεις τα μαλλιά

*Μίλησε του έτσι ώστε/που να σε καταλάβει
Θα είναι χαζός να μη δεχτεί*

*Να διάβαζες να περνούσες
Να ήσουν εδώ θα έβλεπες τι είπε*

*Και να διαβάσεις δεν πρόκειται να περάσεις
Που να χτυπιέσαι δεν πρόκειται να σε δεχτεί*

3. ΕΠΙΠΕΔΟ-ΒΑΘΜΟΣ ΔΥΣΚΟΛΙΑΣ

ΚΕΓ: προοδευτικά από το Α ως το Δ· ΕΚΠΑ: 1, 2, 3

4. ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΗ ΓΝΩΣΗ

Σχηματισμός υποτακτικής με το *να*
Υπόταξη, επιρρηματικές προτάσεις

5. ΠΙΘΑΝΑ ΛΑΘΗ

(α) Γενικευμένη χρήση του *να* αντί όλων των τελικών, αποτελεσματικών, υποθετικών και παραχωρητικών συνδέσμων

(β) Παραβίαση των συγκεκριμένων περιορισμών της κάθε περίπτωσης – π.χ. χρήση παρελθοντικών τύπων στην τελική, παράλειψη του *και* ή του *που* σε παραχωρητικές δομές όπου προτάσσεται η κύρια κ.ο.κ.

6. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

6.1. Τελικές προτάσεις με *να*

Ενώ οι τελικές προτάσεις κανονικά εισάγονται με το σύνδεσμο *για να*, είναι δυνατό να παραλείπεται το *για*, ιδιαίτερα όταν το ρήμα της κύριας πρότασης είναι ρήμα που σημαίνει κίνηση:

Ηρθε να με δει και να μου μιλήσει

Πήγε να φέρει γάλα

Έφαγα τον κόσμο να σε βρω

Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις είναι εξίσου σωστή και αναμενόμενη η παρουσία του *για*. Εξάλλου, όπως και στις τελικές προτάσεις με το *για να* η χρονική αναφορά είναι κανονικά στο μέλλον, και επομένως οι μόνοι επιτρεπτοί ρηματικοί τύποι είναι οι μη παρελθοντικοί (*να μιλήσει, να μιλάει, να έχει μιλήσει*).

Η κανονική σειρά των προτάσεων είναι να προηγείται η κύρια, είναι όμως δυνατή και η πρόταξη της τελικής σε συγκεκριμένα συμφραζόμενα και με ιδιαίτερο επιτονισμό.

6.2. Αποτελεσματικές προτάσεις με *να*

Η υποτακτική (όλοι οι συνδυασμοί του *να* – όμως πολύ συχνότερα οι μη παρελθοντικοί) είναι δυνατό να συμμετέχει σε δύο είδη αποτελεσματικών προτάσεων, όπως φαίνεται στα παραδείγματα: αφενός σε δομές με το *έτσι ώστε να* ή *έτσι που να* και, αφετέρου, σε δομές με

το για να – και με ενδεχόμενη παράλειψη του για (όπως και στις τελικές προτάσεις παραπάνω):

*Το έγγραφο έτσι που να το καταλαβαίνουν όλοι
Του μίλησα έτσι ώστε να μην μπορεί να αρνηθεί
Θέλει πολύ θράσος (για) να του μιλήσεις έτσι.*

Η κανονική σειρά των προτάσεων είναι να προηγείται η κύρια, είναι όμως δυνατή και η πρόταξη της τελικής σε συγκεκριμένα συμφραζόμενα και με ιδιαίτερο επιτονισμό.

6.3. Υποθετικές προτάσεις με να

Ενώ οι συνήθεις υποθετικές προτάσεις που εισάγονται με υποθετικούς συνδέσμους κανονικά εκφέρονται με οριστική, είναι δυνατό μια υποτακτική με το να να λειτουργεί από μόνη της (δηλαδή χωρίς την παρουσία υποθετικού συνδέσμου) ως υποθετική πρόταση. Σε αυτές τις περιπτώσεις η απόδοση μπορεί να είναι οποιαδήποτε κύρια πρόταση (είτε με οριστική είτε με υποτακτική), όπως φαίνεται και στα παραδείγματα:

*Να διάβαζες να περνούσες
Να ήσουν εδώ θα έβλεπες τι είπε*

Οι δομές αυτές είναι πιο ξεκάθαρα υποθετικές (και συγκεκριμένα του μη πραγματικού) όταν το να συνοδεύει «παρατατικό» ή «υπερσυντέλικο». Σε όλες τις άλλες περιπτώσεις, μπορούμε πάλι να εντοπίσουμε κάποια υποθετικότητα, όμως η κύρια λειτουργία είναι μάλλον προτρεπτική:

*Να διαβάσεις να περάσεις
Να είσαι εδώ να δεις τι θα πει*

ή

Να είσαι εδώ και θα δεις τι θα πει

Σε αυτές τις περιπτώσεις είναι προφανές ότι η πρώτη πρόταση αποτελεί αναγκαία συνθήκη για να εκπληρωθεί η δεύτερη (και αυτό καθιστά τη δομή υποθετική από μια άποψη), όμως είναι εξίσου προφανές ότι μπορούν να αναλυθούν ως ακολουθίες μιας κύριας προτρεπτικής πρότασης με υποτακτική (βλ. σχετικό δελτίο) που ακολουθείται από ελλειπτική τελική ή αποτελεσματική πρόταση (όπως παραπάνω).

6.4. Παραχωρητικές προτάσεις με να

Με τον ίδιο τρόπο όπως και παραπάνω είναι δυνατό να εμφανίζεται μια υποτακτική (κανονικά σε συνδυασμό με και ή που) ως παραχωρητική πρόταση (αντικαθιστώντας ένα σύνθετο σύνδεσμο όπως το *ακόμα κι αν*):

*Και να διαβάσεις δεν πρόκειται να περάσεις
Που να χτυπιέσαι δεν πρόκειται να σε δεχτεί*

Στην περίπτωση που η παραχωρητική πρόταση προηγείται, είναι δυνατό (και με κατάλληλο επιτονισμό) να παραλείπεται το και/που και να εισάγεται με απλή υποτακτική:

*Να διαβάσεις, δεν πρόκειται να περάσεις
Να χτυπιέσαι, δεν πρόκειται να σε δεχτεί*

Η παράλειψη του *και/που* κανονικά είναι αδύνατη όταν προτάσσεται η κύρια πρόταση. Έτσι:

Δεν πρόκειται να περάσεις, και να διαβάσεις
Δεν πρόκειται να σε δεχτεί, που να χτυπιέσαι

Αλλά όχι με παράλειψη των *και/που*:

*Δεν πρόκειται να περάσεις, να διαβάσεις
?Δεν πρόκειται να σε δεχτεί, να χτυπιέσαι

Δεν υπάρχουν αυστηροί περιορισμοί στη χρήση συγκεκριμένων ρηματικών τύπων – είναι δηλαδή δυνατό να εμφανίζονται διάφοροι παρελθοντικοί ρηματικοί τύποι σε συνδυασμό με το *να*:

Και να διάβασες/είχες διαβάσει/διάβαζες, δεν υπήρχε περίπτωση να σε περάσει
Που να χτυπιόσουν δεν θα τη συγκινούσες.

7. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Είναι αναγκαία η παρουσίαση όλων αυτών των προτάσεων εντός συμφραζομένων με κατανοητό κατά τα άλλα περιεχόμενο έτσι ώστε να γίνεται σαφής η επιρρηματική αξία της πρότασης σε κάθε περίπτωση. Δεδομένου του υψηλού επιπέδου των γνώσεων που προϋποτίθενται (σε όλες τις περιπτώσεις εκτός ίσως των απλούστερων τελικών) είναι εύκολο να παρουσιαστούν παράλληλα με τις πιο διαδεδομένες εκδοχές χωρίς τη χρήση του *να* (δηλ. των απλών υποθετικών ή παραχωρητικών προτάσεων).

8. ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΣΥΝΑΦΗ ΘΕΜΑΤΑ

ΑΤ16: Συνδυασμοί του *να* σε κύριες προτάσεις

ΑΤ18: Ονοματοποιημένες προτάσεις με *να*

ΑΤ19: Επιρρηματικές προτάσεις με *να*

ΓΓ32: Συμπληρωματικές προτάσεις με *να*-πρόταση

9. ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΣΕ ΥΛΙΚΟ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Γλωσσικές Ασκήσεις: 481.